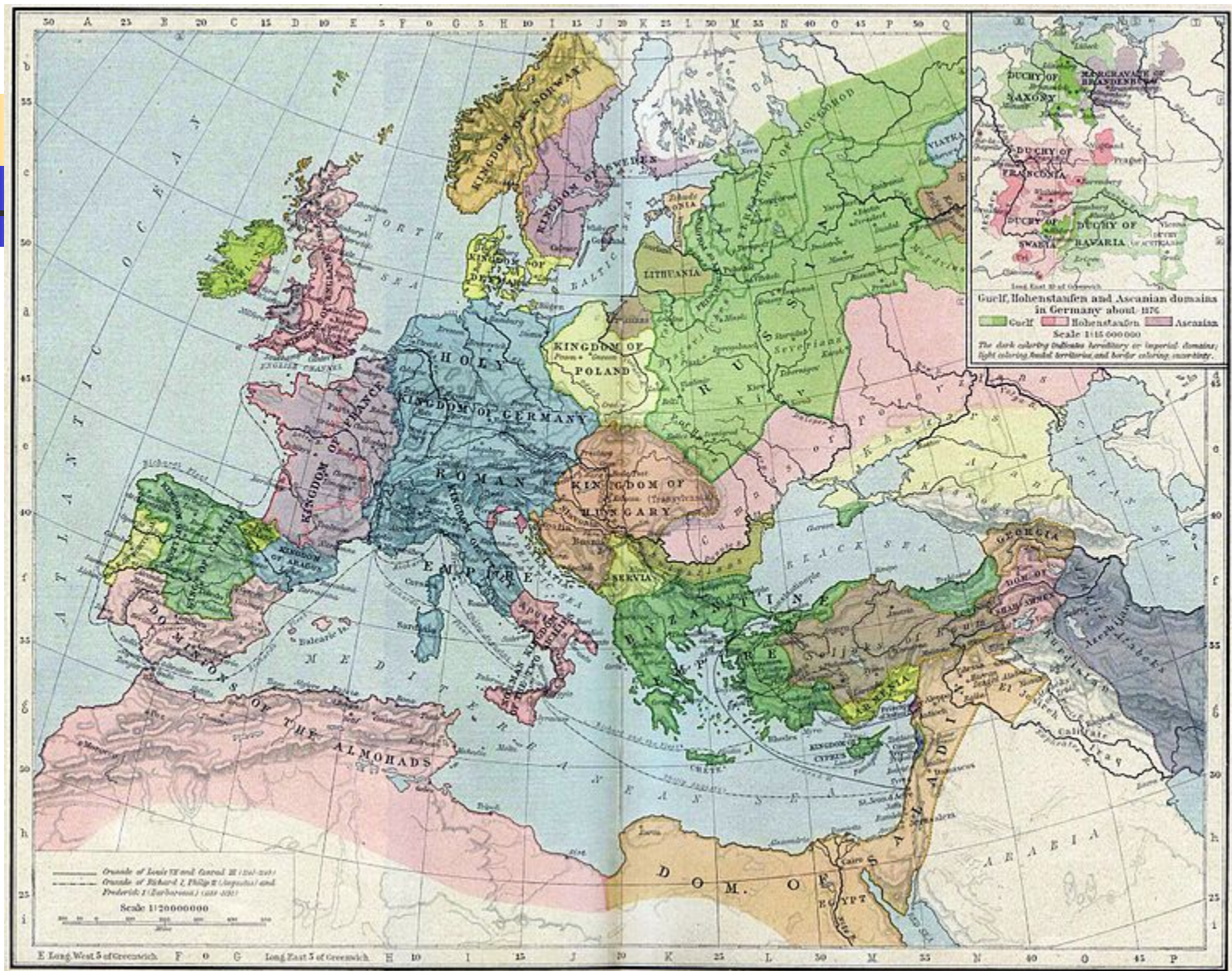
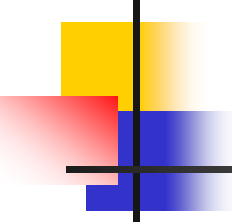

Masarykova základní škola, Stará Paka, okres Jičín

Název šablony:	ICT2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Vzdělávací oblast/oblast dle RVP:	5 Člověk a společnost
Okruh dle RVP:	5.1 Dějepis
Tematická oblast:	Dějepis – sada 1
Název vzdělávacího materiálu (výstižný popis tématu):	Život zemědělců ve středověku. Žák charakterizuje dobu středověku na území přemyslovského českého státu v kontextu zvyšující se úrovně zemědělství a nastupující kolonizace německým obyvatelstvem dosud neobdělávané půdy. Materiál slouží k výkladu, zopakování a procvičení učiva.
Kód vzdělávacího materiálu:	ICT2-1
Ročník:	VII.
Datum odučení vzdělávacího materiálu:	
Jméno autora:	Mgr. Pavel Antoš

Evropa kolem roku 1190

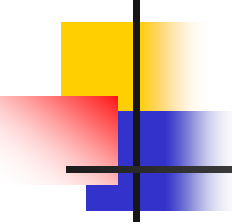
Život zemědělců ve středověku

- Lidé se naučili lépe obdělávat půdu – větší úroda, konec hladomorů.
- Přírůstek obyvatelstva – zakládání nových osad – **žd'áření lesů**.
- 1100 – 1300 proběhla tzv. **středověká kolonizace** – vznikla pravidelná síť osad, jak ji známe dnes.
- Nové vsi zakládali kolonisté z přelidněných **německých zemí** na pozvání českých panovníků – osídlili převážně pohraniční oblasti tzv. Sudety.

Žďáření lesů

- **Žďáření** je způsob získání zemědělské půdy pomocí vypálení lesního porostu nebo křovin. Původ žďáření sahá do počátku zemědělství. Ke zpracování lesní půdy se používaly motyky a časem i lehká rádlá.
- Mnoho míst nese jméno Žďár, Žďárek, Žďárná, Žďáry, Žďárky, Žďárec, Ždírec, Ždírnice a nebo začíná přídavným jménem *Žďárský* jako například Žďárské vrchy.

Kolonizace

- Jako **velká kolonizace** se označuje proces dobývání a osídlování nových zemědělsky využitelných poloh, který probíhal v Evropě od 11. až do 1. poloviny 14. století. Vedle venkovské kolonizace, spojené se zakládáním nových vesnic.
- Kolonisté užívali **pluhy** místo háků, zoranou půdu vláčeli **branami**. Koně zapřahali do **chomoutů**, voly a krávy do **jařma** – tím lépe využívali tažnou sílu zvířete.

Trojpolní systém hospodaření

- Zemědělci osévali každoročně část orné půdy na podzim, část na jaře a část nechali ladem – **úhor**. Takto obdělávaná půda dávala vyšší úrodu.
- Vznikaly **přebýtky** – prodej potravin na trzích.
- Půda však patřila králi, ten ji dával v **léno** svým věrným – šlechtě.
- **Zemědělci** byli poddaní svému pánu - vykonávali **robotu**, církvi odváděli tzv. **desátky**.
- Kolonistům udělil pán **lhůtu** (20 let), kdy byli osvobozeni od všech povinností (daní).
- Odtud názvy vesnic: **Lhota, Ždár**

Organizace života na venkově

- **Desátek** (desetina) označuje původně zhruba desetiprocentní daň placenou náboženské (např. kostelu, chrámu, církvi) či světské (král, lenní pán) instituci.
- Zástupce vrchnosti na venkově byl **rychtář** – rozsuzoval spory, dbal na odváděné desátky.

Sedláci odevzdávají desátky kněžím

Odvádění desátků

Úloha církve na venkově

- Ve středověku dosáhlo postavení katolické církve svého vrcholu. Mocná církev, vlastníci rozsáhlý majetek a posílená ideologicky, se vymanila ze světského vlivu a získala značný vliv na široké masy **věřících**.
- Rostl počet venkovských kostelů – při nich se zřizovaly **fary**.
- Farář se stal významným činitelem na vesnici – oddával, křtil děti, konal náboženské obřady. Požadoval návštěvy kostela.

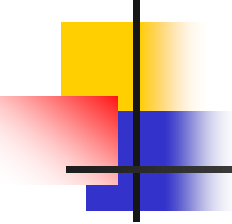

Inocenc. III. - papež

Opakování

- Co byla středověká kolonizace? Kdo osídloval území?
- Která zlepšení zaváděli zemědělci v tomto období? Jaké výhody získaly a jaké měli povinnosti?
- Kdo byla vrchnost, kdo rychtáři, farář, poddaní? Jaké byly mezi nimi vztahy?

Shrnutí učiva

- Zakládání nových vsí se nazývá kolonizace. Rolníci získávali půdu ve výše položených, dosud neobydlených oblastech.
- Naše krajina se tak změnila a přiblížila se své dnešní podobě.
- Kolonizací ve 12. – 14. století vznikla pravidelná síť osad, jak je známe dnes.

Seznam použitých pramenů

- Dějepis pro základní školy a víceletá gymnázia, Fraus 2009
- Dějepis – středověk pro základní školy, SPN 1991
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Europe_mediterranean_1190.jpg
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BD%C4%8F%C3%A1%C5%99en%C3%AD>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Des%C3%A1tky>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Trojpoln%C3%AD_syst%C3%A9m
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Odv%C3%A1d%C4%9Bn%C3%AD_des%C3%A1tk%C5%AF_v_Betl%C3%A9m%C4%9B.jpg
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Innozenz3.jpg>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Z%C3%A1to%C5%88.jpg>
- Materiál je určen pro bezplatné využívání pro potřeby výuky a vzdělávání. Jakékoli další využití podléhá Autorskému zákonu.